

नवमः पाठः—सप्तभगिन्यः

प्रश्न 1:

उच्चारणं कुरुत-

सुप्रभातम्	महत्त्वाधायिनी	पर्वपरम्पराभिः
चतुर्विंशतिः	द्विसप्ततितमे	वंशवृक्षनिर्मितानाम्
सप्तभगिन्यः	प्राकृतिकसम्पद्धिः	वंशोद्योगोऽयम्
गुणगौरवदृष्ट्या	पुष्पस्तवकसदृशानि	अन्ताराष्ट्रियख्यातिम्

उत्तर 1:

स्वयं करें-

प्रश्न 2:

प्रश्नानाम् उत्तराणि एकपदेन लिखत-

- (क) अस्माकं देशे कति राज्यानि सन्ति?
- (ख) प्राचीनेतिहासे काः स्वाधीनाः आसन्?
- (ग) केषां समवायः 'सप्तभगिन्यः' इति कथ्यते?
- (घ) अस्माकं देशे कति केन्द्रशासितप्रदेशाः सन्ति?
- (ङ) सप्तभगिनी-प्रदेशे कः उद्योगः सर्वप्रमुखः?

उत्तर 2:

- (क) अष्टाविंशतिः
- (ख) सप्तभगिन्यः
- (ग) सप्तराज्यानाम्
- (घ) सप्त
- (ङ) वंश-उद्योगः

प्रश्न 3:

पूर्णवाक्येन उत्तराणि लिखत-

- (क) भगिनीसप्तके कानि राज्यानि सन्ति?
- (ख) इमानि राज्यानि सप्तभगिन्यः इति किमर्थं कथ्यन्ते?

- (ग) सप्तभगिनी -प्रदेशे के निवसन्ति?
- (घ) एतत्प्रादेशिकाः कैः निष्णाताः सन्ति?
- (ङ) वंशवृक्षवस्तूनाम् उपयोगः कुत्र क्रियते?

उत्तर 3:

- (क) भगिनीसप्तके अरुणाचलप्रदेशः, असमः, मणिपुरम्, मिजोरमः, मेघालयः, नागालैण्डः त्रिपुरा चेति सप्त राज्यानि राज्यानि सन्ति।
- (ख) प्रयोगोऽयं प्रतीकात्मको वर्तते। कदाचित् सामाजिक-सांस्कृतिक-परिदृश्यानां इमानि उक्तोपाधि प्रथितानि।
- (ग) सप्तभगिनी-प्रदेशे गारो-खासी-नगा-मिजो-प्रभृतयः बहवः जनजातीयाः निवसन्ति।
- (घ) एतत्प्रादेशिकाः स्वलीला कलाभिश्च निष्णाताः सन्ति।
- (ङ) वंशवृक्षवस्तूनाम् उपयोगः आवस्त्राभूषणेभ्यः गृहनिर्माणपर्यन्तं क्रियते।

प्रश्न 4:

रेखाङ्कितपदमाधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत-

- (क) वयं स्वदेशस्य राज्यानां विषये ज्ञातुमिच्छामि?
- (ख) सप्तभगिन्यः प्राचीनेतिहासे प्रायः स्वाधीनाः एव दृष्टाः?
- (ग) प्रदेशोऽस्मिन् हस्तशिल्पानां बाहुल्यं वर्तते?
- (घ) एतानि राज्यानि तु भ्रमणार्थं स्वर्गसदृशानि?

उत्तर 4:

- (क) वयं **कस्य** राज्यानां विषये ज्ञातुमिच्छामि?
- (ख) **काः** प्राचीनेतिहासे प्रायः स्वाधीनाः एव दृष्टाः?
- (ग) प्रदेशोऽस्मिन् **केषाम्** बाहुल्यं वर्तते?
- (घ) एतानि राज्यानि तु भ्रमणार्थं **कीदृशाणि**?

प्रश्न 5:

यथानिर्देशमुत्तरत-

- (क) 'महोदये! मे भगिनी कथयति'- अत्र 'मे' इति सर्वनामपदं कस्यै प्रयुक्तम्?
- (ख) सामाजिक-सांस्कृतिकपरिदृश्यानां साम्याद् इमानि उक्तोपाधिना प्रथितानि- अस्मिन् वाक्ये प्रथितानि इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम्?

- (ग) एतेषां राज्यानां पुनः सङ्घटनम् विहितम् - अत्र 'सङ्घटनम्' इति कर्तृपदस्य क्रियापदं किम्?
- (घ) अत्र वंशवृक्षाणां प्राचुर्यम् विद्यते - अस्मात् वाक्यात् 'अल्पता' इति पदस्य विपरीतार्थकं पदं चित्वा लिखत?
- (ङ) 'क्षेत्रपरिमाणैः इमानि लघूनि वर्तन्ते' - वाक्यात् 'सन्ति' इति क्रियापदस्य समानार्थकपदं चित्वा लिखत?

उत्तर 5:

- (क) स्वरायै
- (ख) इमानि
- (ग) विहितम्
- (घ) प्रचुर्यम्
- (ङ) वर्तन्ते

प्रश्न 6 (अ):

पाठात् चित्वा तद्भवपदानां कृते संस्कृतपदानि लिखत-

	तद्भव-पदानि	संस्कृत-पदानि
यथा-	सात	सप्त
	बहिन	
	संगठन	
	बाँस	
	आज	
	खेत	

उत्तर 6 (अ):

यथा-	सात	सप्त
	बहिन	भगिनी
	संगठन	सङ्घटनम्
	बाँस	वंशम्
	आज	अद्य
	खेत	क्षेत्रम्

प्रश्न 6 (आ):

भिन्नप्रकृतिकं पदं चिनुत-

- (क) गच्छति, पठति, धावति, अहसत्, क्रीडति।
- (ख) छात्रः, सेवकः, शिक्षकः, लेखिका, क्रीडकः।
- (ग) पत्रम्, मित्रम्, पुष्पम्, आम्रः, फलम्।
- (घ) व्याघ्रः, भल्लूकः, गजः, कपोतः, शाखा, वृषभः, सिंहः।
- (ङ) पृथिवी, वसुन्धरा, धरित्री, यानम्, वसुधा।

उत्तर 6 (आ):

- (क) अहसत्
- (ख) लेखिका
- (ग) शाखा
- (घ) कपोतः
- (ङ) यानम्

प्रश्न 7:

विशेष्य-विशेषणानाम् उचितं मेलनम् कुरुत-

विशेषण-पदानि

अयम्

संस्कृतिविशिष्टायाम्

महत्त्वाधायिनी

प्राचीने

एकः

विशेष्य-पदानि

संस्कृतिः

इतिहासे

प्रदेशः

समवायः

भारतभूमौ

उत्तर 7 :

-
- अयम् → भारतभूमौ
 - संस्कृतिविशिष्टायाम् → संस्कृतिः
 - महत्त्वाधायिनी → इतिहासे
 - प्राचीने → प्रदेशः
 - एकः → समवायः